

10 krav til godkendelsesmodellen

FOAs anbefalinger til godkendelsesmodellen på ældreområdet

Indhold

Indledning	3
Kvalitet i opgavevaretagelsen – De rette kompetencer	4
Fælles udvikling til gavn for borgere og medarbejdere	6
Vidensdeling og ytringsfrihed	7
Dokumentation for løn og ansættelsesforhold	8
Sociale klausuler	9
Underleverandører og kædeansvar	10
Sikkerhedsstillelse og soliditet	11
Ansvar og forsikring ved arbejdsskade	13
Arbejdsmiljø	14
Kontrol og misligholdelse	16
I samme serie	19

Politisk ansvarlig: Dennis Kristensen
Redaktion: Neel Mark Wraae og
Maria Bregnhardt **Produktion:** Grafisk
Team og FOAs trykkeri

Indledning

Der har siden 2003 været krav om, at kommunerne skal tilbyde borgere, der er visiteret til praktisk bistand eller personlig pleje, et frit valg af leverandører. Derfor har de fleste kommuner, som har myndighedsansvaret for de leverede ydelser, brugt en godkendelsesmodel. Her har de stillet krav til kvalitet og fastsat en pris, som alle private leverandører kan blive godkendt til at levere til. Tanken med godkendelsesmodellen har været, at de private skulle konkurrere på kvalitet til en fast pris. Godkendelsesmodellen har betydet, at en række kommuner har haft u hensigtsmæssigt mange leverandører.

Det har siden 2013 været muligt, at udbyde opgaver samlet på ældreområdet. Det vil sige, at kommunen ikke længer skulle lave 2 forskellige

udbud, hvis de ville udbyde både et plejecenter og et distrikt. I et udbud er der præcise krav til, hvilke betingelser en leverandør skal leve op til for at overholde kontrakten.

Kommunerne har traditionelt ikke stillet samme krav til leverandører i godkendelsesmodellen som der bliver stillet i udbudsmaterialer. FOA mener, at der skal være mere fokus på, hvilke krav leverandører skal leve op til, når de skal godkendes som leverandører.

FOA vil gerne bidrage med forslag til, hvordan kommunerne sikrer, at det er virksomheder med ordnede forhold, der bliver godkendt, og hvor sandsynligheden for at virksomhederne går konkurs minimeres mest muligt.

Kvalitet i opgavevaretagelsen – De rette kompetencer

Krav til faglighed

Godkendte private aktører skal leve op til samme kvalitetsstandarder som kommunen selv. For at sikre, at det bliver overholdt, så er det vigtigt, at medarbejderne i den private virksomhed har en social- og sundhedsuddannelse. Medarbejdere, der udfører praktisk hjælp, skal også være social- og sundhedsuddannede, da de har væsentlige opgaver i forhold til rehabilitering, og det er nødvendigt med en løbende faglig vurdering af borgerens tilstand.

FOA anbefaler, at der stilles krav om, at den private leverandør lever op til samme uddannelsesniveau, som kommunen selv har. Dermed er det realistisk, at den private leverandør kan overholde forpligtigelsen i forhold til kvalitetsstandarderne. Det vil også være muligt for leverandøren at ansætte medarbejder uden uddannelse, hvis medarbejderen inden for en kort periode får en uddannelsesaftale svarende til, hvad kommu-

nen har af aftaler for egne medarbejdere.

Krav til kompetenceudvikling

Viden og metoder til pleje og omsorg ændrer sig hele tiden, og både de private og de kommunale medarbejdere skal hele tiden være kvalificeret til at varetage de visiterede opgaver. Det kræver løbende kompetenceudvikling af både ledere og medarbejdere.

Krav til ledelse

Det er vigtigt, at ledelsen har de rette kompetencer, da det i høj grad er ledelsen, der har overblik over løn, likviditet, soliditet, drift samt andre vitale forhold i forretningen. Hvis ledelsen er faglig kompetent, så er der større sandsynlighed for, at problemer og udfordringer bliver håndteret rettidigt. Der bør være en sundhedsfaglig repræsentant i ledelsen.

FOA anbefaler, at der stilles krav om, at de private medarbejdere tilbydes kompetenceudvikling i et omfang,

der svarer til den kommunale kompetenceudvikling. Og der skal fremlægges dokumentation for ledelseskompetencer i virksomheden.

Case: Faaborg-Midtfyn Kommune

“Leverandørens medarbejdere skal have en social- og sundhedsuddannelse. I særlige situationer kan personale med anden baggrund - efter ansøgning og i en dialog med kommunen herom - godkendes. Når der på grund af mangel på uddannet personale ansættes ikke-uddannet personale til praktisk

hjælp, gælder, at personalet skal have den fornødne viden, så de i hvert enkelt tilfælde er i stand til at medinddrage borgerne med henblik på det aktiverende sigte under vejledning fra det uddannede personale. Der skal senest 3 måneder efter ansættelsen følges op på introduktionsprogrammet.”

Case: Silkeborg Kommune

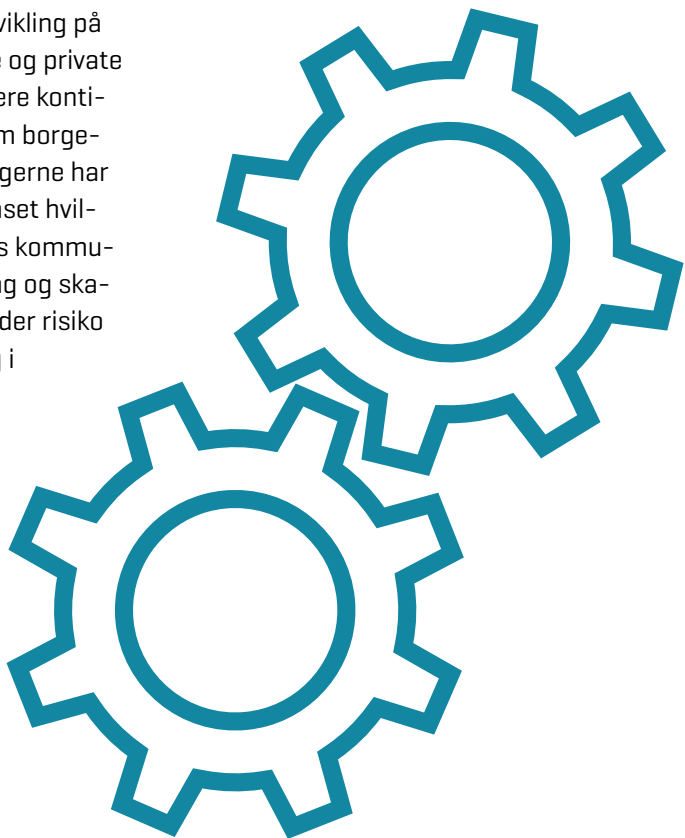
“For at sikre et tilstrækkeligt og opdateret kompetenceniveau, stilles der endvidere krav om, at leverandøren gennemfører relevant faglig efterud-

dannelse for de medarbejdere, der løser opgaver i Silkeborg Kommune i et niveau svarende til mindst 2 kursusdage/år/fuldtidsmedarbejder.”

Fælles udvikling til gavn for borgere og medarbejdere

Det er vigtigt, at der er udvikling på tværs af både kommunale og private medarbejdere. Der skal være kontinuitet i hjælpen, uanset om borgeren skifter leverandør. Borgerne har krav på samme hjælp, uanset hvilken leverandør de har. Hvis kommunen ikke sikrer vidensdeling og skaber fælles udvikling, så er der risiko for, at hjælpen udvikler sig i forskellig retning, alt efter hvilken leverandør den ældre har.

FOA anbefaler, at kommunerne nedsætter en arbejdsgruppe med deltagelse af de private leverandører, der sammen sikrer, at alle medarbejdere får fælles faglig viden om udvikling af ældreområdet i kommunerne.

Vidensdeling og ytringsfrihed

Uanset om det er en kommunal eller privat leverandør af praktisk bistand eller personlig pleje, så er det kommunens ansvar, at faglighed og kvalitet er i orden. Derfor er det vigtigt, at kommunen har viden om det arbejde hos de private leverandører – da kommunen ikke har samme adgang til viden fra private medarbejdere som kommunale medarbejdere. Der er forskellige måder til at sikre vidensdeling fra de private leverandører til kommunen.

FOA anbefaler, at klager over hjælp altid skal videresendes til kommunen, så man kan høste erfaringer, og

der efterfølgende kan rettes op på fejl og mangler.

FOA anbefaler, at der stilles krav om, at leverandøren er omfattet af samme principper om offentlighed, som den kommunale leverandør er underlagt.

Case: Aalborg Kommune

“Leverandøren udfører opgaven på vegne af kommunen. Derfor er leverandøren forpligtet til at udføre arbejdet i overensstemmelse med principperne i offentlig forvaltning, dvs. overholdelse af tavshedspligt,

klageadgang, notatpligt m.v. Leverandørens samarbejde med kommunen er ligeledes omfattet af offentlighedsloven og forvaltningslovens regler om aktindsigt.”

Dokumentation for løn og ansættelsesforhold

Erfaringen viser, at mange kommuner ikke stiller krav om løn- og ansættelsesforhold herunder arbejdsklausuler i deres kontrakter med private leverandører.

Hvis man sikrer overenskomstmæssige løn- og ansættelsesforhold, så undgår man unfair konkurrence. Firmaer uden overenskomst er med til at presse de ordentlige firmaer i konkurrencen. Derudover sikrer man, at kompetente medarbejdere har langt større incitament til at søge ansættelse hos de private leverandører.

FOA anbefaler, at en leverandør enten oplyser, hvilken overenskomst de er omfattet af eller på anden måde beskriver, hvordan de garanterer at medarbejdernes løn- og ansættelsesforhold ikke er mindre gunstige end den landsdækkende overenskomst på området, hvilket vil sige, at man er forpligtiget af ILO § 94.

FOA anbefaler derudover, at den relevante faglige organisation har adgang til arbejdspladsen herunder hos underleverandører, med mulighed for at kontrollere at leverandøren overholder kravene om overenskomstmæssig løn- og ansættelsesvilkår.

Case: Svendborg Kommune

“Hvis du bryder vilkårene i arbejdsklausulerne, kan du risikere at blive pålagt en bod eller blive udelukket fra at arbejde for Svendborg Kommune i en periode. Det gælder, uanset om du er direkte leverandør eller underleverandør.

Når du bliver inviteret til at byde på en opgave, vil du få udleveret en liste over de leverandører, der er udelukket fra at arbejde for Svendborg Kommune, så du er bekendt med, hvilke underleverandører vi ikke indgår i samarbejde med.”

Sociale klausuler

De sociale forpligtigelser skal ikke kun varetages af den kommunale leverandør. Det er væsentligt, at der bliver stillet proportionale krav om, at de private leverandører også varetager opgaver i forhold til elever, ansættelser på særlige vilkår og øvrige sociale forpligtigelser.

FOA anbefaler, at kommunen indskriver princippet om "følg eller forklar", for alle leverandører, uagtet kontraktens varighed og værdi.

Case: Horsens Kommune

"Kommunen stiller krav om, at leverandører af praktisk hjælp og personlig pleje påtager sig uddannelse af det antal social- og sundhedshjælperelever, der står i rimeligt forhold til de af leverandøren leverede

ydelser. Antallet af elever skal svare til 1 elev pr. opgavemængde svarende til 10 fuldtidsstillinger. Praktikstedet skal kunne godkendes af Social- og Sundhedsskolen."

Case: Favrskov Kommune

"Det er således et ønske fra kommunens side, at leverandøren indgår i et samarbejde med Favrskov Kommunes Jobcenter om en social klausul med følgende mulige indhold: Besætte en eller flere af de stillinger, der anvendes til at opfylde denne kontrakt, med arbejdstagere fra særlige persongrupper, fx ledige.

Samarbejdet kan fx udmøntes i arbejdsprøvningspladser, jobtræningspladser og fleksjob eller lignende i leverandørens virksomhed. Initiativer der kan afhjælpe sygdom hos leverandøren, dvs. initiativer der kan afhjælpe kommunens omkostninger til sygedagpenge.

Underleverandører og kædeansvar

Kommunen skal sikre sig, at hovedleverandøren kun i begrænset omfang bruger underleverandører. Dette er for at sikre kontinuitet i kvaliteten, kommunens muligheder for løbende opfølgning og dialog med leverandøren, samt at borgeren er sikret kendte ansigter ved besøg i hjemmet.

FØA anbefaler, at hvis en leverandører bruger underleverandører, skal disse godkendes af kommunen. De krav, der stilles til hovedleverandøren, skal eventuelle underleverandører også leve op til, og det er virksomheden som kommunen har en kontrakt med som har ansvaret for at underleverandørerne overholder vilkårene. Det vil sige, der er tale om kædeansvar.

Case: Esbjerg Kommune

”Det er tilladt den godkendte underleverandør at anvende underleverandører. Såfremt leverandøren anvender underleverandører, er leverandøren personligt og direkte ansvarlig for underleverandøren i samme omfang, som hvis leveran-

døren selv havde udført opgaven. Der stilles samme betingelser til en underleverandør, som til den godkendte virksomhed. Den godkendte virksomhed er i alle forhold sammen med underleverandøren ansvarlig over for EK [...]”

Case: Brønderslev Kommune

”Leverandøren er ikke berettiget til at anvende underleverandører. Leverandøren er dog berettiget til undta-

gelsesvis at benytte vikarbureauer under forudsætning af, at disse løser opgaven på tilsvarende vis.”

Sikkerhedsstillelse og soliditet

Før en leverandør godkendes, skal kommunen sikre sig, at ejeren af virksomheden ikke er registreret i konkurskarantænerregisteret.

Har kommunen viden om, at en ejer af en virksomhed tidligere er gået konkurs, men ikke er registreret i konkurskarantænerregisteret, skal kommunen sikre, at der er ekstra opfølgning på virksomhedens økonomiske forhold.

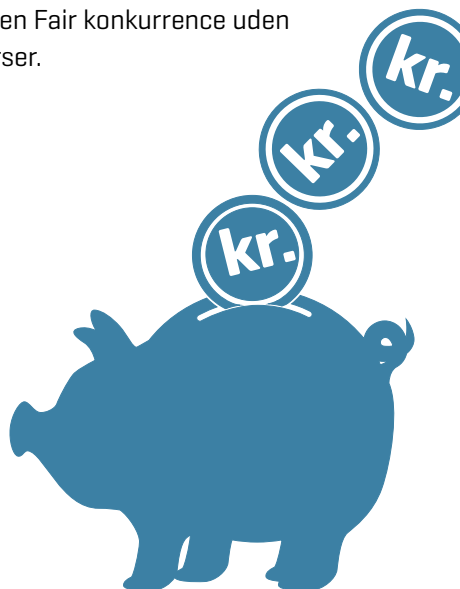
Der skal stilles en garanti, der svarer til, at kommunen kan overtage forpligtelser ved evt. konkurs, uden at blive påført ekstraomkostninger.

Disse forpligtelser kan være overtagelse af medarbejdere fra leverandøren, hvor kommunen vil være forpligtiget til at leve op til lov om virksomhedsoverdragelse. Derfor skal de private leverandører stille en økonomisk sikkerhed fx i form af en bankgaranti.

Den økonomiske sikkerhed bør som minimum svare til 1 måneds lønomkostninger plus øvrige forpligtelser

til feriepenge, pension m.m. Alternativt svarende til vikardækning i 3 måneder, på samme aktivitetsniveau, som opgaven bliver løst ved i henhold til kontrakten.

FOA anbefaler, at sikkerhedsstillelsen svarer fuldt ud til den samlede risiko, kommunen løber ved en konkurs eller betalingsstandsning. Størrelsen på sikkerhedsstillelsen justeres årligt proportionelt med antallet af borgere. I øvrigt henvises til pjecen Fair konkurrence uden konkurser.

Case: Gentofte Kommune

”Leverandøren skal foretage en økonomisk grundsikkerhedsstillelse i form af en anfordringsgaranti på 50.000 kr. ved godkendelsen uafhængig af antal leverede timer. Derudover kan Gentofte Kommune påkræve, at leverandøren stiller en

yderligere garanti afhængig af leverandørens gennemsnitlige leverede timetal pr. uge:
50 timer udløser en ekstra garanti på 25.000 kr.
100 timer udløser en ekstra garanti på 50.000 kr. osv.”

Case: Københavns Kommune

”Leverandører af personlig og praktisk hjælp skal foretage en økonomisk sikkerhedsstillelse på 75.000 kr. pr. lokalområde – uanset antallet af ydelser – i form af en anfordringsgaranti i et anerkendt pengeinstitut. Garantien skal senest stilles ved underskrivelse af kontrakten og skal gælde indtil 6 måneder efter aftalens udløb. Den økonomiske sikkerhedsstillelse revurderes af forvalt-

ningen en gang årligt ved årets udgang. Hvis en leverandør yder personlig hjælp til over 50 borgere eller praktisk hjælp til 150 borgere i et lokalområde skal ydes en sikkerhedsstillelse på 150.000 kr. pr. lokalområde – i form af en anfordringsgaranti i et anerkendt pengeinstitut pr. lokalområde og skal gælde indtil 6 måneder efter aftalens udløb.”

Ansvar og forsikring ved arbejdsskade

Foruden den lovpligtige arbejdsskade-forsikring, bør leverandøren have en erhvervsansvarsforsikring, der sikrer kompensation til de medarbejdere, der kommer til skade under udførelsen af deres arbejde. Hvis leverandøren har en erhvervsansvarsforsikring, sikrer dette, at leverandøren kan betale de retmæssige udgifter, og at medarbejderen ikke skal føre sag mod leverandøren.

FOA anbefaler, at kommunen udover den lovpligtige arbejdsskade-forsikring ligeledes stiller krav om, at virksomheden har en erhvervsansvarsforsikring, således at medarbejderne er dækket, skulle uheldet være ude.

Case: Syddjurs Kommune

“Leverandøren hæfter også for arbejdsskader på elever og praktikanter, så længe de er under leverandørens instruktionsbeføjelse.

Leverandørens arbejdsskade-forsikring skal således omfatte denne persongruppe.

Hvis skadelidte rejser krav mod kommunen i anledning af skader af enhver art, skal leverandøren friholde kommunen for ethvert krav og

enhver udgift, herunder tillige sagsomkostninger, renter mv., som et sådant krav måtte medføre.

Leverandøren er forpligtet til at være dækket af sædvanlige forsikringer, herunder en erhvervsansvarsforsikring [...]. Myndighedsafdelingen vil kræve dokumentation herfor senest ved underskrivelse af kontrakt og bede leverandøren forny dokumentation én gang årligt.”

Arbejds miljø

Kommunen har ansvaret for, at de private er gjort bekendt med de gældende regler og lovgivning om arbejdsmiljø. Kommunen bør i sit godkendelsesmateriale stille krav om, at leverandøren har en trivselspolitik, der blandt andet skal indeholde en fraværspolitik, fastholdelsespolitik, voldspolitik, velfærdsforanstaltninger (som pauser, spiseforhold, toiletforhold), derudover skal kommunen stille krav til, at virksomheden udarbejder og overholder APV hos borgeren.

FOA anbefaler, at de private leverandører har samme mulighed for at håndhæve medarbejdernes arbejdsmiljø som kommunen har. Det vil sige, at leverandøren – ligesom kommunen – skal have mulighed for fx at afvise borgere, der ikke ønsker hjælpemidler, som er nødvendige for medarbejdernes arbejdsmiljø. Derudover kan kommunen årligt udbede sig resultat af arbejdspladsens trivselsundersøgelse. Ved påtale fra Arbejdstilsynet og andre offentlige instanser, skal leverandøren informere kommunen.

Case: Slagelse Kommune

”Det skal tilstræbes at finde løsninger, der tilgodeser både borgere og medarbejdere. En konstruktiv og respektfuld dialog med borgeren og evt. pårørende/netværk er afgørende her for at bidrage til at arbejdsmiljølovgivningen kan overholdes. Der kan ikke dispenseres fra Arbejds miljølovgivningen under hen-

visning til borgerens krav på ydelser efter Serviceloven og/eller Sundhedsloven.

Det kan være nødvendigt at indskrænke borgerens muligheder for ydelser efter Serviceloven og Sundhedsloven under henvisning til arbejdsmiljøet.”

Case: Aarhus Kommune

“Arbejdet skal kunne udføres under sikkerhedsmæssigt forsvarlige forhold i borgerens hjem. Der vil derfor blive lavet en arbejdspladsvurdering [APV], da eksempelvis hjælpemidler, el-ledninger, el-apparater mv., som personalet skal bruge, skal være i orden.

Det kan være nødvendigt at ommøblere, fjerne tæpper og/eller installere tekniske hjælpemidler i hjemmet, før borgeren kan få hjælp, for eksempel ved at udskifte sengen med en plejeseng.”

Kontrol og misligholdelse

Det er afgørende, at kommunen løbende foretager kontrol og opfølgning på kontrakterne. Foruden det lovpligtige tilsyn, som kommunen skal foretage for at sikre, at borgeren får den visiterede ydelse, og at leverandøren lever op til kvalitetsstandarderne, skal kommunen ligeledes udarbejde en plan og afsætte ressourcer til løbende kontrol af kontrakten.

Det er kommunens ansvar at sikre, at skatteydernes penge bliver forvaltet bedst muligt, hvorfor kontrol af privatleverandørerne er en kommunal forpligtigelse.

FOA anbefaler, at kommunen har udarbejdet en tilsynspolitik, hvor der er afsat ressourcer til løbende at kunne følge op på alle de elementer, der er i kontrakten. Kommunen bør stille krav om, at leverandøren til enhver tid er forpligtiget til at stille oplysninger om medarbejdere, vagt- og køreplaner og lign. til rådighed for kommunen.

FOA anbefaler, at kommunen har en klar beskrivelse af, hvad en misligholdelse er, og hvad en væsentlig misligholdelse er. Der skal være klarhed over, hvad konsekvenserne er ved at misligholde en kontrakt.

Case: Københavns Kommune

“[...] rykker det nye indsatsteam ud på både aftalte og uanmeldte besøg på de arbejdsplader, hvor kommunens leverandører udfører arbejde. Det kan fx være i forbindelse med daginstitutionsbyggerier eller rengøringsarbejde på plejehjem. Her tjekker indsatsteamet bl.a. arbejds- og

opholdstilladelser, ansættelseskontrakter, lønsedler og lønregnskab.” Såfremt leverandøren ikke lever op til de i kontraktuelle forpligtigelser, skal kommunen have mulighed for at opsiges kontrakten med et passende varsel.

Case: Frederikshavn Kommune

“I tilfælde af væsentlig misligholdelse kan kontrakten straks ophæves, og misligholdelsesbeføjelser gøres gældende i overensstemmelse med dansk rets almindelige regler [...]. Som eksempler på væsentlig misligholdelse er overtrædelser af offentlige påbud, brud på tavshedspligten, ulovlig magtanvendelse, vold mod borgeren, bedrageri, ansatte stjæler fra borgeren eller Frederikshavn Kommune. Såfremt leverandøren gentagne gange har misligholdt sine forpligtigelser i henhold til nærværende kontrakt, og på opfordring ikke har udbedret de misligholdte forhold, og samarbejdet som følge heraf skønnes udsigtsløst, er denne situation at sidestille med væsentlig misligholdelse.

Som eksempler på misligholdelse er undladelse af at følge op på klager, mangelfuld registrering i CSC, mangler ved den leverede ydelse, borgernes ejendom ødelægges, medarbejderen optræder ikke respektfuldt i mødet med borgeren, den leverede ydelse lever ikke op til kvalitetsstandarderne.

Kommunen anvender en såkaldt ‘påbudsprocedure’, hvis kommunen oplever, at der er problemer med måden hvorpå leverandøren løser sine opgaver.

Der er 3 former for påbud:

Grøn procedure
Gul procedure
Rød procedure.”

I samme serie

Du kan læse mere om FOAs holdninger og politik samt hente yderligere inspiration i pjecerne via foa.dk:

10 argumenter mod udlicitering

Så gør det dog ordentligt!
FOAs krav til udbud og udlicitering

Fair konkurrence uden konkurer

ABC om udlicitering

Vejledning om kontrolbud

10 krav til godkendelsesmodellen

FOAs anbefalinger til godkendelsesmodellen på ældreområdet

Det har siden 2003 været et krav, at kommunerne skal sikre, at man kan vælge en privat leverandør, når man er visiteret til praktisk bistand eller personlig hjælp. Mange kommuner har valgt at bruge en godkendelsesmodel, hvor kommunen stiller krav, som private skal leve op til. Der har ikke været meget fokus på de krav, kommunerne stiller til godkendelsesmodellen.

Her er FOAs bud på, hvordan man i højere grad kan sikre, at de krav, der stilles til de private leverandører er relevante og fair.

FOA

SAMMEN
GØR VI FORSKELLEN

Stauings Plads 1-3
1790 København V

Tlf. 46 97 26 26
foa.dk

FOA

FOA er Danmarks tredjestørste fagforening. Siden 1899 har vi kæmpet for bedre løn- og arbejdsforhold til vores medlemmer. Hovedopgaven er at indgå overenskomster, som sikrer en god løn og moderne, ordnede arbejdsvilkår. Det er FOA, der aftaler din løn, dine tillæg, din arbejdstid, din pension, dine barselsregler, dine ferieregler og dine muligheder for uddannelse. Vores opgave i FOA er også at sikre et stærkt fagligt fællesskab. Ved at stå sammen i FOA, står hvert enkelt medlem stærkere. Og med den fælles styrke kan vi optræde handlekraftigt.